

گزارش «اقتصاد ایران» از بازار ارز و طلای تهران

## باتلاق طلا

در ۱۲ ماه اخیر بازار سرمایه بیشترین سود و بازار طلا بیشترین زیان را نصیب سرمایه گذاران کرده‌اند.

قیمت طلای ماه گذشته با افتی بیش از ۶ درصد روبه‌رو بوده است. این افت ارزش نشأت گرفته از کاهش قیمت جهانی طلا بوده و البته نمی‌توان از نقش توافق ژنو چشم‌پوشی کرد. در این راستا رییس اتحادیه طلا و جواهر کشور اعلام کرده است که قیمت طلا و سکه در بازار داخلی، مطابق با قیمت‌های جهانی تعیین می‌شود و قیمت‌ها در بازار داخلی هیچ گونه حباب، افزایش یا کاهش اضافی ندارند.

در مقابل بازار ارز در ماه‌های اخیر ثبات داشته است. با وجود این که در طول یکی دو ماه اخیر شاهد اتفاقات سیاسی زیادی بوده‌ایم، اما حتی مهمترین این رخدادها نتوانسته‌اند تغییر چندانی در بازار ارز به وجود آورند و این امر نشان از آرامش متغیرهای بازار و چربیدن توان کنترل اقتصادی بر اتفاقات سیاسی دارد.

## تغییرات و تأثیرات

در ماه گذشته بیشترین تغییر به مثقال طلای ۱۸ عیار



تعلق داشت که از ۴۴۶

هزار تومان در ۲۵ آبان

به ۴۱۸ هزار تومان در

۲۵ آذر رسیده است.

پس از آن نیم سکه و

سکه بهار آزادی طرح

جدید به ترتیب هر کدام ۶/۳ و ۶/۲ درصد

کاهش را از خود نشان داده‌اند.

اما مقایسه گزینه‌های متداول سرمایه

گذاری طی یک سال اخیر نشان می‌دهد که

پربازده‌ترین گزینه برای سرمایه‌گذاران، بازار سهام

بوده که در مقایسه با سال پیش، ۱۵۹/۵ درصد

رشد داشته است. جالب این که این رشد مربوط

به شاخص کل و متوسط بازار است و مسلماً

سرمایه‌گذاران حرفه‌ای بازار به مراتب بازدهی

بیشتری را کسب کرده‌اند. نقطه مقابل این گزینه

بازار طلا است که با افت فاحش ۲۷/۸ درصدی،

سرمایه‌گذاران خود را متضرر کرده است.

به غیر از سرمایه‌گذاری در سکه، سایر

گزینه‌ها بازدهی مثبتی را نصیب سرمایه‌گذاران

کرده‌اند و این در حالی است که سود واقعی

آنها - به جز بازار سهام - مثبت نیست، چرا که

بازدهی آنها از تورم کمتر بوده است.

## ارز و طلای آذر

| ارز و طلا                             | نرخ ارز در ۲۵ آذر ۹۲ | نرخ ارز در ۲۵ آبان ۹۲ | درصد تغییر |
|---------------------------------------|----------------------|-----------------------|------------|
| دلار آمریکا                           | ۲۹,۴۹۰               | ۳۰,۱۳۰                | -۲/۱       |
| پوند انگلستان                         | ۴۸,۱۶۰               | ۴۸,۷۲۰                | -۱/۱       |
| یورو                                  | ۴۰,۵۸۰               | ۴۰,۷۳۰                | -۰/۴       |
| یکصدین ژاپن                           | ۲۸,۹۳۰               | ۳۰,۳۰۰                | -۴/۵       |
| فرانک سوئیس                           | ۳۳,۳۲۰               | ۳۲,۹۷۰                | +۰/۸       |
| درهم امارات                           | ۸,۰۸۰                | ۸,۳۳۰                 | -۱/۸       |
| سکه طرح قدیم                          | ۸,۶۹۹,۵۰۰            | ۹,۳۳۰,۰۰۰             | -۵/۷       |
| سکه بهار آزادی                        | ۸,۷۳۸,۵۰۰            | ۹,۳۱۰,۰۰۰             | -۶/۲       |
| نیم سکه بهار آزادی                    | ۴,۴۲۳,۵۰۰            | ۴,۷۲۰,۰۰۰             | -۶/۳       |
| یک مثقال طلای ۱۸ عیار                 | ۴,۱۸۱,۴۴۰            | ۴,۴۶۶,۹۱۰             | -۶/۴       |
| مقایسه گزینه‌های سرمایه‌گذاری         | ارزش در ۲۵ آذر ۹۲    | ارزش در ۲۵ آبان ۹۲    | درصد تغییر |
| ارزش سرمایه‌گذاری در بازار سهام       | ۲۵۹/۵                | ۱۰۰                   | +۱۵۹/۵     |
| ارزش سرمایه‌گذاری در بانک             | ۱۱۷/۰                | ۱۰۰                   | +۱۷/۰      |
| ارزش سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت     | ۱۲۰/۰                | ۱۰۰                   | +۲۰/۰      |
| ارزش سرمایه‌گذاری در سکه طرح قدیم     | ۷۲/۳                 | ۱۰۰                   | -۲۷/۸      |
| ارزش سرمایه‌گذاری در زمین             | ۱۳۶/۵                | ۱۰۰                   | +۳۶/۵      |
| ارزش سرمایه‌گذاری در سبد مصرفی (تورم) | ۱۲۸/۶                | ۱۰۰                   | +۲۸/۶      |

منبع: بانک اطلاعاتی ماهنامه «اقتصاد ایران» و بازار

## افول قرض‌الحسنه

## چهره سودهای بانکی

در سه ماهه نخست سال ۹۲، سپرده‌های قرض‌الحسنه در سیستم بانکی کشور از ۳۱۰ تریلیون و ۲۷۷ میلیارد ریال به ۲۸۳ تریلیون و ۹۵۷ میلیارد ریال تنزل یافته است. کاهش حجم ۸/۵ درصدی این سپرده‌ها دو دلیل عمده دارد. اولین دلیل، ابلاغ بخشنامه بانک مرکزی در راستای ممنوعیت جذب سپرده‌های قرض‌الحسنه بدون دریافت مجوز بوده است. بر این اساس بسیاری از بانک‌ها از گرفتن مجوز و افزایش جذب سپرده‌های قرض‌الحسنه انصراف داده‌اند. این تصمیم شورای پول و اعتبار به این دلیل اخذ شده است که بانک‌ها بخشی از منابع قرض‌الحسنه را به صورت تسهیلات با نرخ سود بالا در اختیار مشتریان قرار می‌دادند، در حالی که طبق قوانین این منابع باید در قالب تسهیلات کم‌بهره پرداخت شوند. اما از آنجایی که منابع قرض‌الحسنه معمولاً سهم اندکی در کل سپرده‌های بانکی دارند، بسیاری از بانک‌ها از دریافت مجوز برای جذب سپرده قرض‌الحسنه منصرف شده و از این منابع کم‌بهره چشم‌پوشی کرده‌اند.

دومین دلیل برای افت سپرده‌های قرض‌الحسنه، افزایش نرخ تورم و کاهش ارزش پول ملی است. با

اتفاقاتی که در شاخص‌های کلان اقتصادی کشور رخ داده، دیگر کسی رغبتی به سپرده‌گذاری قرض‌الحسنه در بانک‌ها ندارد. مردم تحت فشار هزینه‌ها غالباً به منابع مالی خود نیاز پیدا کرده یا آن که ترجیح داده‌اند آن را در بازارهای دیگر سرمایه‌گذاری کنند.

## نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های بانک‌های دولتی

| سال  | کوتاه مدت   | کوتاه مدت ویژه | یک ساله      | دو ساله      | سه ساله      | چهار ساله    | پنج ساله |
|------|-------------|----------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------|
| ۱۳۸۹ | ۶/۰ تا ۱۱/۰ | ۸/۰ تا ۱۲/۰    | ۱۴/۰ تا ۱۵/۰ | ۱۴/۵         | ۱۵/۰         | ۱۶/۰         | ۱۷/۰     |
| ۱۳۹۰ | ۷/۰ تا ۱۵/۰ | ۱۰/۰ تا ۱۵/۰   | ۱۷/۰         | ۱۷/۵ تا ۱۸/۵ | ۱۹/۰ تا ۱۷/۵ | ۱۹/۵ تا ۱۹/۰ | ۲۰/۰     |
| ۱۳۹۱ | ۷/۰ تا ۱۵/۰ | ۱۰/۰ تا ۱۹/۰   | ۱۷/۰         | ۱۷/۵ تا ۱۸/۵ | ۱۹/۰ تا ۱۷/۵ | ۱۹/۵ تا ۱۹/۰ | ۲۰/۰     |
| ۱۳۹۲ | ۷/۰ تا ۱۵/۰ | ۱۰/۰ تا ۱۹/۰   | ۱۷/۰         | ۱۷/۵ تا ۱۸/۵ | ۱۹/۰ تا ۱۷/۵ | ۱۹/۵ تا ۱۹/۰ | ۲۰/۰     |

## نرخ سود مورد انتظار تسهیلات بانک‌های دولتی

| سال  | صنعت و معدن | صندوق پس‌انداز بانک مسکن | ساختمان و مسکن (سایر بانک‌ها) | کشاورزی   | بازرگانی و خدمات | صادرات    |
|------|-------------|--------------------------|-------------------------------|-----------|------------------|-----------|
| ۱۳۸۹ | ۱۲° و ۱۴°   | ۱۱                       | ۱۲° و ۱۴°                     | ۱۲° و ۱۴° | ۱۲° و ۱۴°        | ۱۲° و ۱۴° |
| ۱۳۹۰ | ۱۴° و ۱۵°   | ۱۱° و ۱۳°                | ۱۴° و ۱۵°                     | ۱۴° و ۱۵° | ۱۴° و ۱۵°        | ۱۴° و ۱۵° |
| ۱۳۹۱ | ۱۴° و ۱۵°   | ۱۱° و ۱۳°                | ۱۴° و ۱۵°                     | ۱۴° و ۱۵° | ۱۴° و ۱۵°        | ۱۴° و ۱۵° |
| ۱۳۹۲ | ۱۴° و ۱۵°   | ۱۱° و ۱۳°                | ۱۴° و ۱۵°                     | ۱۴° و ۱۵° | ۱۴° و ۱۵°        | ۱۴° و ۱۵° |

یادداشت: سال‌های ۹۱ و ۹۲ برآورد و پیش‌بینی «اقتصاد ایران»

\* اعلام دو نرخ مختلف به دلیل تفاوت در انواع تسهیلات است.

استخراج: واحد تحقیقات «اقتصاد ایران» از آمارهای بانک مرکزی و بانک اطلاعاتی ماهنامه

با وجود نرخ تورم موجود، حتی منابع در بانک‌ها به صورت قرض‌الحسنه ذخیره نمی‌شوند و رقابت موجود بر سر افزایش نرخ‌های سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری، از این تقاضای بازدهی پول مردم نشأت می‌گیرد.



طرحی جدید برای ایده‌های قدیمی

## لوله رکورد شکن

طولانی‌ترین خط لوله دریایی جهان، راهکار کشورمان برای صادرات گاز به هند است. اما با ادامه شرایط تحریمی، این طرح در حد حرف باقی خواهد ماند.

شرکت صادرات گاز ایران از مذاکره با سه شرکت هندی برای واردات گاز طبیعی از ایران خبر داده است. سابقه مذاکرات تهران و دهلی نو در خصوص تجارت گاز طبیعی مربوط به بیش از سه دهه قبل و پیش از پیروزی انقلاب ایران است. هند به عنوان یکی از اقتصادهای در حال توسعه منطقه شرق آسیا، همواره با مانع بزرگی به نام عدم دسترسی به منابع قابل اتکای انرژی روبه‌رو بوده است؛ مانعی که رشد اقتصادی این کشور را در سال‌های گذشته همواره کنترل کرده است.

### اقتصاد انرژی هند

هند چهارمین مصرف کننده بزرگ انرژی دنیا بعد از ایالات متحد آمریکا، چین و روسیه است. هند همچنین چهارمین مصرف کننده بزرگ نفت خام و فرآورده‌های نفتی پس از ایالات متحد، چین و ژاپن است و این در حالی است که بخش مهمی از نفت خام مصرفی این کشور از محل واردات (عمدتاً از خاورمیانه) تأمین می‌شود.

ذخایر نفت و گاز طبیعی این کشور ارقام قابل ملاحظه‌ای را تشکیل نمی‌دهند. هند در پایان سال ۲۰۱۲ دارای ۵/۵ میلیارد بشکه ذخایر اثبات شده نفت خام بوده و سهمی معادل ۰/۳ درصد از مجموع ذخایر اثبات شده نفت خام در سطح بین‌المللی را به خود اختصاص داده است. همچنین میزان ذخایر اثبات شده

گاز طبیعی هند در پایان سال ۲۰۱۲ به رقم ۱/۲ تریلیون متر مکعب رسیده که معادل ۰/۶ درصد از ذخایر اثبات شده جهانی این حامل انرژی است. تولید نفت خام هند در سال ۲۰۱۲ رقمی معادل ۸۹۴ هزار بشکه در روز بوده و این در حالی است که میزان مصرف نفت خام این کشور ۳ میلیون و ۶۵۰ هزار بشکه در روز است و این امر به معنی واردات روزانه ۲/۸ میلیون بشکه نفت خام خواهد بود.

از سوی دیگر، در بخش گاز طبیعی و در حالی که تولید گاز این کشور از منابع داخلی در سال ۲۰۱۲ به حدود ۴۰ میلیارد متر مکعب رسیده است، میزان مصرف هند حدود ۵۵ میلیارد متر مکعب بوده که نیاز این کشور را به واردات ۱۵ میلیارد متر مکعبی گاز نشان می‌دهد. بر این اساس هند با واردات حدود ۲۱ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی در سال ۲۰۱۲ سومین وارد کننده بزرگ ال‌ان‌جی در منطقه شرق آسیا بعد از ژاپن و کره جنوبی بوده است.

پاسخ به بخش مهمی از نیازهای انرژی هند در گروهی زغال سنگ است. در سال ۲۰۱۲ حدود ۵۳ درصد از مجموع مصرف انرژی این کشور توسط زغال سنگ تأمین شده و با توجه به تبعات زیست محیطی مصرف این حامل انرژی، هند لاجرم به تأمین بخش بیشتری از نیازهای انرژی خود از محل گاز طبیعی می‌اندیشد. تمامی گاز طبیعی وارداتی هند به صورت ال‌ان‌جی تأمین می‌شود که یکی از گران‌ترین اشکال

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۶۲ نفت و فرآورده‌های دسامبر

۶۳ نبرد وین

۶۴ تحولات انرژی

واردات گاز طبیعی است. هند از سال ۲۰۰۴ به این سو، واردات ال‌ان‌جی را بر اساس قراردادی از قطر آغاز کرده است.

### دست نیاز هند

اما اتصال به اولین منبع ذخایر اثبات شده گاز طبیعی دنیا از طریق کشورمان را می‌توان بزرگترین رؤیای سیاست‌گذاران بخش انرژی هند در دهه‌های گذشته دانست. هندی‌ها قبل از پیروزی انقلاب ایران مذاکراتی را برای واردات گاز طبیعی از کشورمان به وسیله خط لوله آغاز کرده بودند و طی سال‌های پس از انقلاب، در مقاطع مختلف پیگیر تحقق این طرح بوده‌اند. صادرات گاز طبیعی کشورمان به هند بر اساس تکنولوژی‌های موجود از سه روش خط لوله خشکی (با عبور از پاکستان)، خط لوله دریایی (بدون نیاز به خاک پاکستان و از طریق بستر دریای عمان) و نهایتاً مایع‌سازی گاز و تولید ال‌ان‌جی در ایران و صادرات آن به هند امکان‌پذیر است. در خصوص گزینه ال‌ان‌جی، به دلیل تحریم‌های بین‌المللی دسترسی کشورمان به تکنولوژی مایع‌سازی گاز طبیعی بسیار محدود شده و به همین دلیل امکان تحقق ۴ طرح صادراتی ال‌ان‌جی در سال‌های گذشته فراهم نشده است. همچنین مخاصمات موجود بین هند و پاکستان - که اولین مسیر ترانزیت گاز ایران به هند محسوب می‌شود - طی سال‌های گذشته و از سوی دیگر سخت‌تر شدن تحریم‌های ایالات متحد و محدودیت‌های بین‌المللی کشورمان در سال‌های اخیر موجب شده‌اند که هند از مذاکرات سه جانبه با ایران و پاکستان در خصوص احداث خط لوله زمینی موسوم به صلح کنار بکشد. بر اساس برآوردهای انجام شده در سال‌های اخیر، اجرایی شدن طرح خط لوله صلح نیازمند رقمی در حدود ۷ میلیارد دلار است

که تأمین آن مشارکت چند جانبه شرکت‌های بخش انرژی، بانک‌ها و مؤسسات مالی منطقه‌ای و بین‌المللی را می‌طلبد و با وجود مخالفت غرب و واشنگتن با این طرح، جلب مشارکت‌های چند جانبه بین‌المللی به سادگی قابل تصور نخواهد بود. این در حالی است که ایران حدود ۹۰۰ کیلومتر از خط لوله این طرح ۷ میلیارد دلاری را در خاک خود ساخته است و با وجود این که تا چندی پیش قصد مشارکت در ساخت ادامه این خط لوله در خاک پاکستان را داشت، اخیراً اعلام کرده است که به پاکستان در این زمینه هیچ کمک مالی نخواهد کرد. تاکنون کشورمان حدود ۲ میلیارد دلار در این پروژه سرمایه‌گذاری کرده است و در صورت بی‌سرانجام ماندن این طرح، سرمایه‌گذاری ما هیچ بازدهی نخواهد داشت. اگر ایران بخواهد از پاکستان جریمه دریافت کند باید یک میلیارد دلار دیگر برای تکمیل خط لوله در کشورمان هزینه کند تا طرف پاکستانی ادعایی در این خصوص نداشته باشد.

### حرف تازه، طرح تازه

اما طرح تازه‌ای که مسئولین ایرانی خبر از آغاز

مذاکرات برای پیشبرد آن داده‌اند، احداث خط لوله دریایی از بستر دریای عمان به طول یک هزار و ۴۰۰ کیلومتر است. بر اساس اطلاعات منتشر شده، در حالی که طولانی‌ترین خط لوله دریایی موجود در جهان



طولی معادل یک هزار و ۲۰۰ کیلومتر دارد، خط لوله ایران به هند قرار است عنوان بزرگترین خط لوله دریایی جهان را به خود اختصاص دهد. بر اساس گزارش واحد اطلاعات و اخبار «اقتصاد ایران»، هزینه احداث این خط لوله بین ۴ تا ۵ میلیارد دلار برآورد شده است. طرح مزبور برای چندمین بار بهانه‌ای را برای

مذاکرات ایران و هند در خصوص مسأله صادرات گاز به این کشور فراهم کرده است. اما با وجود مشکلات سنتی موجود بر سر راه تحقق این طرح، به نظر نمی‌رسد تا زمان تغییر کلی شرایط و روشن شدن آینده تحریم‌های وضع شده بر صنعت نفت و گاز کشورمان، چنین ایده‌هایی به نتایج اجرایی قابل استنادی منجر شود. اجرای طرح خط لوله زیردریایی از ایران به هند که در فاز نخست قرار است روزانه ۳۰ میلیون متر مکعب گاز طبیعی تولیدی از کشورمان را به این کشور آسیایی منتقل کند، مستلزم مشارکت کنسرسیومی متشکل از طرف‌های ایرانی، شرکت‌های بزرگ مهندسی بین‌المللی که تکنولوژی احداث خطوط لوله در آب‌های عمیق را در اختیار دارند، مصرف‌کنندگان گاز طبیعی وارداتی شامل نیروگاه‌های هند و صنایع پتروشیمی این کشور و تأمین کنندگان مالی و مؤسسات و نهادهای مالی منطقه‌ای و بین‌المللی خواهد بود. قدر مسلم این است که بدون تعیین قطعی شرایط و چشم‌انداز سرمایه‌گذاری در صنعت نفت کشورمان، این طرح نیز به سرنوشت طرح‌های دهه‌های گذشته منجر خواهد شد و از مرحله پیشنهاد پا فراتر نخواهد گذاشت. ■

## نفت و فرآورده‌های دسامبر

### گزارش «اقتصاد ایران» از بازار جهانی نفت و فرآورده‌های نفتی

قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمیدیت با کاهش تقاضا و افزایش ذخایر و افزایش نگرانی‌ها در خصوص محدود شدن یا توقف تزریق‌های مالی فدرال رزرو در اقتصاد آمریکا به پایین‌ترین سطح خود در هفته‌های منتهی به نیمه دسامبر رسید. قیمت‌های نفت خام در ایالات متحد در روز ۱۳ دسامبر با ۱/۱ درصد کاهش نسبت به روز پیش از آن مواجه شدند.

#### قیمت نفت ایران در بازار جهانی دلار

| منطقه           | نفت سبک | نفت سنگین |
|-----------------|---------|-----------|
| آسیا            | ۱۰۹/۴   | ۱۰۷/۱     |
| شمال غربی اروپا | -       | -         |
| مدیترانه        | ۱۰۲/۳   | ۱۰۴/۰     |
| آفریقای جنوبی   | -       | -         |
| میانگین وزنی    | ۱۰۸/۶   | ۱۰۶/۰     |

یادداشت: ارقام مربوط به ۳۱ نوامبر ۲۰۱۳ می‌باشند.

استخراج: «اقتصاد ایران» از امور بین‌الملل شرکت ملی نفت

این درحالی است که بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا، ذخایر بنزین و سوخت‌های میان تقطیر - شامل گازوییل و سوخت حرارتی - به بالاترین سطح خود از ۴ ژانویه سال جاری تاکنون رسیده‌اند. همچنین اطلاعات منتشر شده نشان می‌دهند که فدرال رزرو خریدهای خود از بازارهای اوراق قرضه را کاهش خواهد داد. تحلیلگر و واسطه در مؤسسه

#### قیمت جهانی انواع نفت خام و فرآورده

| نفت خام/فرآورده نفتی                        | قیمت  |
|---------------------------------------------|-------|
| سبد نفتی آپک (دلار هر بشکه)                 | ۱۰۶/۸ |
| نفت خام وست تگزاس اینترمیدیت (دلار هر بشکه) | ۹۸/۵  |
| نفت خام برنت (دلار هر بشکه)                 | ۱۰۹/۴ |
| بنزین (دلار هر میلیون بی‌تی‌وی)             | ۲/۷   |
| نفت کوره (دلار هر میلیون بی‌تی‌وی)          | ۳/۱   |

یادداشت: ارقام مربوط به ۱۳ دسامبر ۲۰۱۳ می‌باشند.

استخراج: «اقتصاد ایران» از امور بین‌الملل شرکت ملی نفت

تردیش انرژی کانکتیکات جین مک گیلین می‌گوید: "فرآورده‌های نفتی در حال انباشته شدن در انبارها هستند و این امر رونق بازارها را کاهش خواهد داد. به موازات بازار نگران کاهش نقش فدرال رزرو است." قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمیدیت در روز ۱۳ دسامبر و در بورس نیویورک برای تحویل در ماه ژانویه با ۸۴ سنت کاهش به ۹۶/۷ دلار رسید. حجم تمامی محموله‌های مورد معامله با ۲/۳ درصد کاهش نسبت به متوسط یکصد روزه مواجه بود. همچنین حجم معاملات آتی یک درصد کاهش را تجربه کرد. از سوی دیگر در همین روز قیمت نفت خام برنت برای تسویه در ماه ژانویه با ۲۹ سنت کاهش (۰/۳ درصد) به ۱۰۸/۴ دلار در هر بشکه در بورس لندن رسید. شاخص نفت خام اروپایی دارای اختلافی معادل ۱۱/۷ دلار نسبت به شاخص وست تگزاس اینترمیدیت بود که این رقم در روز قبل معادل ۱۱/۱ دلار گزارش شده بود.